

- Слабку розробленість та непрозорість основних техніко-економічних норм і механізмів регулювання електронної торгівлі в російських умовах [8]

Тому з точки зору розвиненості інформаційної інфраструктури економіки і розвитку технологій можемо констатувати, що країнам МС потрібна структурна перебудова економічної системи в бік електронної модернізації. Тому з точки зору конкурентних переваг, які можуть запропонувати ЗВТ і МС, для України вигіднішим є європейський вектор інтеграції.

Висновки

Інноваційна модернізація інфраструктурного забезпечення економіки гарантує стійкий довготривалий розвиток. Технологічні інновації у реальному секторі економіки допомагають здобувати та утримувати конкурентні переваги, а у фінансовому секторі – збільшують швидкість обігу грошової одиниці, стимулюють залучення додаткового капіталу.

В Україні спостерігається позитивна динаміка розвитку електронних платіжних систем, електронної комерції та електронних ринків. Каталізатором цього процесу може виступити Угода про асоціацію з ЄС, запропонувавши Україні інноваційні технології, інформаційний обмін, електронно-телекомунікаційну інфраструктуру, що слугуватиме модернізацією економічної системи України.

Що стосується східного вектору інтеграції та інноваційної його складової, то країнам-членам МС ще варто докладати багато зусиль для структурного перетворення їхніх економік у бік електронної трансформації.

Джерела та література:

1. Дані щодо діяльності в Україні протягом I півріччя 2013 року систем переказу коштів, створених резидентами та нерезидентами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=105263&cat_id=105262#_ftn1
2. Урядовий портал, Прес-служба Державної реєстраційної служби. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246548521&cat_id=244277212
3. Кількість клієнтів-суб'єктів господарювання та фізичних осіб, які відкрили у банках поточні та вкладні рахунки. – Офіційне Інтернет-представництво НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=66320&cat_id=66315
4. Електронна комерція в Європі зростає швидше, ніж у США. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://asite.com.ua/blog/elektronna-komertsiya-v-evropi-zrostaje-shvydshe-nizh-u-ssha/>
5. В Україні з 10-річним відставанням від Європи зібralися узаконити електронну комерцію. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.mistinfo.com/news/13718>
6. Фондовий ринок: криза не закінчується – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minprom.ua/digest/122657.html>
7. Гальчинский А. Євроінтеграційна стратегія нашої країни...виключає альтернативи «Дзеркало тижня. Україна» №17, – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/anatoliy-galchinskiy-evrointegracionnaya-strategiya-nashey-strany-isklyuchaet-alternativy-.html>
8. Проблеми електронної комерції в Росії – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://finance-dom.ru/marketing/81/413-problemi-elektronnoi-komerciya-v-rosii>

Царук Н.Г.

УДК 631.152

СИСТЕМА ІНФОРМАЦІЙНО – АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВІДТВОРЕННЯМ ОВОЧЕПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ АПК УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто сучасні проблеми взаємозв'язку економічної теорії та практики формування системи інформаційно – аналітичного забезпечення процесу відтворення овочепродуктового підкомплексу АПК. Досліджено вплив хибних економічних уявлень на поглиблення деструктивних явищ в національній економіці та її окремих галузях, окреслені перспективи вдосконалення системи інформаційно – аналітичного забезпечення процесу відтворення овочепродуктового підкомплексу АПК через нові і прагматично виправдані пояснення змісту основних економічних категорій. Вказано напрямки практичного формування нового механізму економічних відносин в національній економіці, що надасть їй конкурентних переваг в сучасному глобалізованому світі.

Ключові слова: овочева продукція, овочепродуктовий підкомплекс АПК, праця, товар, дохід (виручка), прибуток, ціна, собівартість, вартість, матеріальні ресурси, система, механізм регулювання

Аннотация. Рассмотрены современные проблемы взаимосвязи экономической теории и практики формирования системы информационно - аналитического обеспечения процесса воспроизводства овощепродуктового подкомплекса АПК. Исследовано влияние ложных экономических представлений на углубление деструктивных явлений в национальной экономике и ее отдельных отраслях, обозначены перспективы усовершенствования системы информационно - аналитического обеспечения процесса воспроизводства овощепродуктового подкомплекса АПК через новые и прагматично оправданы объяснение содержания основных экономических категорий. Указано направления практического формирования нового механизма экономических отношений в национальной экономике, что придаст ей конкурентных преимуществ в современном глобализованном мире.

Ключевые слова: *овощевая продукция, овощепродуктивный подкомплекс АПК, труд, товар, доход (выручка), прибыль, цена, себестоимость, стоимость, материальные ресурсы, система, механизм регулирования*

Summary. *The article deals with modern problems of the relationship between economic theory and practice of information – analytical system formation ensuring of the reproduction process of vegetable-food subcomplex of APC. The influence of false economic ideas to deepening of destructive effects in the national economy and its separate branches, is investigated, prospects for improving information - analytical ensuring of the vegetable-food subcomplex of APC reproduction process are outlined through new and pragmatically justified explanations of the main economic categories content. Directions of practical formation of economic relations new mechanism in the national economy, that will grant it competitive advantage in modern globalized world, are indicated.*

Keywords : *vegetable production, vegetable-food subcomplex of APC, labor, goods , income (gains) , income, price, cost , cost, material resources, system, the mechanism of regulation*

Постановка проблеми та її зв'язок з актуальними теоретичними або практичними завданнями.

Національна економіка України знаходиться на шляху ринкових перетворень в соціальній та економічній сферах. На рівні економіки та її окремих сфер спостерігається розвиток відносин власності, виникнення суб'єктів приватної та колективної власності, формування виробничих відносин між новими власниками засобів виробництва і найманою робочою силою, поживлення підприємницької активності, інвестиційної діяльності, розвиток ринкових механізмів та інститутів, відбуваються позитивні зрушення у соціальній сфері. Досить відчутні ці процеси в овочепродуктовому підкомплексі АПК, діяльність якого тісно пов'язана з суспільним відтворенням і орієнтована на зміцнення продовольчої безпеки країни.

В овочепродуктовому підкомплексі АПК залишаються невирішеними важливі питання, пов'язані із механізмами регулювання економічних відносин, товарообмінних (на ринку продукції овочівництва) та відносин власності. Спостерігається значна залежністю внутрішнього ринку овочів від їх, особливо в зимовий період, диспропорціями внутрігалузової структури, орієнтованої на виробництво низькотехнологічної, енерго-, матеріало- та ресурсомісткої продукції, збитковість більшості підприємств галузі.

Управління овочепродуктивним підкомплексом АПК значною мірою спонтанне, не має під собою виконавчої системи, маркетингової складової і, що найбільш відчутно, належної системи інформаційно – аналітичного забезпечення. Більшість означених питань впливають з некоректного розуміння процесу відтворення овочепродуктового підкомплексу країни, що призводить до значних системних помилок в управлінні та диспропорцій в розвитку. Цим пояснюється актуальність обраної теми дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є доведення переваг формування системи інформаційно – аналітичного забезпечення управління овочепродуктивним підкомплексом АПК на основі нового розуміння змісту базових економічних категорій, що ґрунтуються на практиці відтворювальних процесів, а не на абстрактних безсистемних теоретичних уявленнях минулого. Застосування запропонованої методології формування системи інформаційно – аналітичного забезпечення управління овочепродуктивним підкомплексом АПК на практиці матиме значний соціально-економічний ефект не тільки для підприємств галузі, а й усієї національної економіки.

Посилання на сучасні дослідження та публікації. Проблемам формування механізмів регулювання суспільно – економічного відтворення в умовах трансформаційних економік присвячено праці українських економістів В. Гейця, Я. Базилюка [3], Б. Кваснюка, В. Тарасевича, А. Чухно [4], російських, – С. Меншикова [2], Є. Ясіна. Разом з тим, ці питання потребують подальших досліджень з врахуванням практичних потреб окремих підкомплексів народного господарства країни.

Враховуючи вищенаведене, слід зазначити, що хоча питання розробки та впровадження ефективного механізму регулювання економічних відносин розглядається багатьма авторами, єдиних та загально визнаних підходів до розуміння змісту даного питання немає ні в науці, ні на практиці. А без цього складно говорити про формування системи інформаційно – аналітичного забезпечення управління овочепродуктивним підкомплексом АПК. Економічні теорії суперечливі і не є системним фундаментом для того типу відносин, що склались сьогодні в Україні.

Вклад основного матеріалу дослідження. Системність є головною ознакою дієвості і практичної значимості будь-якого явища, в тому числі і інформаційно – аналітичного забезпечення управління ринком продукції овочівництва. Цей ринок в своїй матеріально – речовій основі базується на структурі та динаміці процесу відтворення овочепродуктового підкомплексу АПК. З економічної точки зору це відтворення, як відомо, є кругообігом вартості. Вважаємо, що на теоретичному рівні немає однозначності розуміння оцінки вартості. За таких умов досить складно знайти системну основу для формування системи інформаційно – аналітичного забезпечення в частині оцінки вартості овочів для потреб управління галуззю. Це негативно відображаються на динаміці ефективності галузі (табл. 1).

При збільшенні обсягів збуту і виручки рівень рентабельності виробництва овочів в країні знижується. Аналіз даної ситуації не прийнято проводити через призму економічного відтворення. Тому, на наш погляд, існуючі підходи до аналізу наведених тенденцій розглядають процеси однобічно, недостатньо системно, що має свій прояв в недостатній системності інформаційно – аналітичного забезпечення аналізу процесів, що відбуваються в овочепродуктовому під комплексі.

Таблиця 1. Економічна ефективність виробництва овочевої продукції в сільськогосподарських підприємствах України у 2008-2011 рр.

Показники	Роки				2011 р. в % до 2008 р.
	2008	2009	2010	2011	
Реалізовано овочів, тис. т	473,0	708,9	574,0	789,1	168,8
Повна собівартість, млн. грн.	956,3	1213,2	1375,9	1606,2	168,0
Середня ціна реалізації, грн. за 1 т.	2240	1857	2591	2207	98,5
Виручка від реалізації, млн. грн.	1059,6	1316,8	1487,3	1741,8	164,4
Прибуток, млн. грн.	103,3	103,6	111,4	135,6	131,1
Рівень рентабельності, %	10,8	8,5	8,1	8,4	-

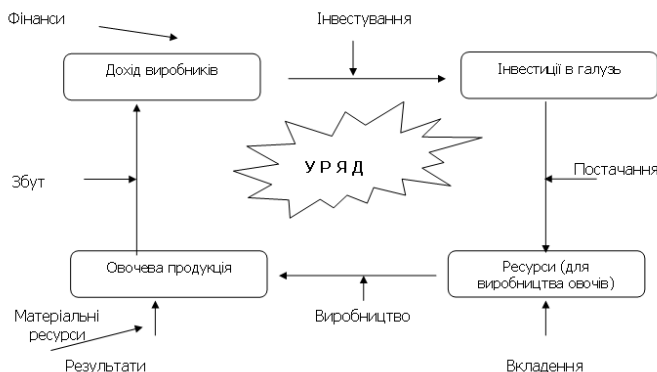
Першим прикладом таких обмежених підходів (що не охоплюють повного циклу відтворення овочепродуктового під комплексу АПК) є теорія трудової вартості виходить з того, що вартість (в т. ч. овочевої продукції) вимірюється працею. Фактична вартість визначається лише в момент обміну, співвідношенням того, що обмінюється. Ми що купуємо і продаємо працю? Ні, овочеву продукцію. Якщо праця вимірюється часом, то час неможливо купувати чи продавати, тому такий підхід є цілковито нелогічним. Праця, як і власність, є відношенням людини до матеріальних ресурсів. Адже в даному випадку ми маємо співіснування двох систем, суспільної та економічної, вони впливають одна на одну але відтворення кожної відбувається у власних межах. Тому спроби пояснити проблем овочепродуктового комплексу винятково працею є обмеженими і, по великому рахунку, некоректними.

Теорія корисності не вносить ясності в дане питання. Останні "новини" - вимір вартості знаннями. Як одна відносна величина може вимірюватись іншою? Це ж замкнуте коло, яке не має виходу в світ реальних речей, в якому ми живемо.

Що ж є основою для виміру вартості в практиці бухгалтерського обліку? Затрати і результати, ресурси і продукція. Тобто вартість овочевої продукції вимірюється кількістю (і якістю) матеріальних ресурсів, витрачених на їх виробництво. Ціна овочів – це вартість їх одиниці, собівартість - кількість затрат на одиницю овочів, ціна визначається собівартістю.

Відтворення як економіки в цілому, так і економіки овочепродуктового комплексу України має циклічний характер. Схема, запропонована економічною теорією $\rightarrow T \rightarrow \Gamma \rightarrow T' \rightarrow \Gamma' \rightarrow \epsilon$, не переконливою оскільки незрозуміло звідки початково беруться товари і куди діваються гроші. В реальній економіці відбувається кругообіг товарів та грошей, що має циклічний характер (рис. 1).

На основі наведеного розуміння процесу відтворення овочепродуктового підкомплексу як об'єкту регулювання з боку державних органів управління (уряду) стає чітко зрозумілою структура системи інформаційно – аналітичного забезпечення управління овочепродуктивним підкомплексом АПК.

Рис. 1. Загальна схема відтворення овочепродуктового підкомплексу АПК економіки України

На основі наведеної схеми стає очевидним, що в складі цієї системи має бути інформація щодо: ресурсів галузі, кількості виробленої продукції, величини виручки від реалізації, обсягу інвестиційних ресурсів, що спрямовуються для відтворення виробництва в наступному циклі, організація (технологія) виробництва, збут (маркетинг), організація інвестиційного планування в галузі, організація постачання необхідних ресурсів для виробництва овочевої продукції.

Реальну картину ми можемо знати лише маючи реальний облік цього процесу. Ресурси можуть оцінюватись лише за фактичною ціною їх придбання, нарахування амортизації може базуватись на оцінках лише відповідно до реального (а не нормативного) зносу, продукція може оцінюватись лише за фактичною ціною реалізації. Ціна овочів має бути середньою собівартістю їх виробництва по країні. На практиці таких підходів до визначення ціни овочів, як і інших товарів сьогодні немає. Сподіваємось що із вдосконаленням суспільно – економічних систем суспільство з часом прийде до такої системи ціноутворення. Як би не було, сформульований підхід (ціна = середня собівартість) є об'єктивним і напівстихийна ринкова система в будь – якому випадку прагне до даного об'єктивного принципу ціноутворення. Тому, на наш погляд, формування інформаційно – аналітичної системи сучасного типу в частині ціноутворення має враховувати

означений принцип ціноутворення. Що в практичному сенсі означає – усі виробники овочів мають декларувати перед суспільством свої витрати на їх виробництво та збут.

Оскільки результати є відображенням затрат, то і ціна є відображенням собівартості. Собівартість є індивідуальною ціною для товаровиробника, ціна є для нього суспільною (середньою) собівартістю. Наука з'ясувала таку залежність, але дивним є те, що на практиці відсутній механізм контролю за дотриманням даної закономірності. Для адекватності інформації в майбутньому слід сформувати відповідний механізм збору та аналітичної обробки інформації щодо витрат виробників овочевої продукції.

Якщо в економічній теорії існує вірне за своєю суттю положення про те, що ціна - це суспільна (середня) собівартість у вигляді "суспільно-необхідних затрат праці", то це має відобразитись в практиці економічного життя. Однак сучасна система обліку та прогнозування в овочепродуктовому підкомплексі АПК, як і в економіці в цілому, не має для цього відповідних методик.

Якщо усі "товаровиробники" звітують (декларують перед суспільством) дані про розмір понесених затрат на виробництво овочевої продукції, то логічно припустити, що суспільству відома величина середніх затрат на одиницю овочевої продукції певного виду (середня, або суспільна собівартість – ціна). Тоді товаровиробник повинен продавати свою продукцію за суспільною собівартістю овочів, яка загальновідома, і суспільство повинно контролювати цей процес. Тобто, цей контроль має об'єктивну наукову і практичну основи і повинен здійснюватись "автоматично". Саме в цьому має реалізовуватись на практиці в майбутній стабільній економіці України принцип саморегульованого ринкового механізму.

Органи влади (суспільного самоуправління) з допомогою адекватної системи інформаційно – аналітичного забезпечення управління повинні слідкувати за дотриманням суб'єктами національної економіки механізму ціноутворення, а не втручатись в процес встановлення цін.

Висновки. Пропонований підхід стосовно побудови системи інформаційно - аналітичного забезпечення ринку продукції овочівництва (рис. 1) є інноваційним, відповідає реаліям відтворення овочепродуктового підкомплексу. Тому, якщо система управління ринком продукції овочівництва буде отримувати інформацію, структуровану за даним підходом, - ці рішення будуть мати значно вищий економічний ефект, ніж ті, що приймаються на основі спонтанного набору вихідної інформації. Аналогія, - людина, що має водійські права (є результатом відповідної інформаційно – аналітичної системи підготовки) краще буде керувати автомобілем, ніж мотоцикліст (що має відповідні знання і навички, неадекватні до автомобіля).

Визначальним аспектом системи інформаційно – аналітичного забезпечення (центром системи) є інформація, що формує ціни на овочеву продукцію, а саме: обсяги реалізації і витрати.

Пропонований підхід забезпечить покращення відтворення овочепродуктового підкомплексу АПК за обсягами (засоби виробництва), структурою (між виробництвом, зберіганням, переробкою та споживанням) та якістю (як засобів виробництва так і продукції). Це станеться тому, що прийняття рішень органами влади та суб'єктами ринку овочевої продукції буде базуватись на більш точній і адекватній інформації, зросте мотивація, покращаться інфраструктурні зв'язки, в загальному цей підхід забезпечить бажані процеси відтворення в галузі.

Джерела та література:

1. Витанов А. Овочівництво України / А. Витанов // Овощеводство. Украинский журнал для профессионалов №12(84). – 2011. – С. 24-26.
2. Меньшиков С. М. Анатомия российского капитализма. М., 2004.
3. Сучасні економічні тенденції та нова парадигма економічної стратегії України / Я. А. Жаліло, Я. Б. Базилуок, Я. В. Белінська. – К., 2005.
4. Чухно А. А. Выводы и предложения, вытекающие из работы "Постиндустриальная экономика: теория, практика и их значение для Украины" // Экономическая теория. – 2004. – №1.